

4. Zdravotní péče

V této kapitole se nacházejí data zjišťována Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS), resp. Národního zdravotnického informačního systému (NZIS), ze Zdravotnických ročenek krajů a ČR, z publikace ČSÚ - Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice a Asociace Zdravotních záchranných služeb – Statistika ZZS ČR 2016.

Nemocenské pojištění

Průměrný počet nemocensky pojištěných v České republice za rok 2016 činil celkem 4 571,3 tis. osob, z čehož 51 % tvořili muži a 49 % ženy. Oproti roku 2015 průměrný počet pojištěnců vzrostl o 1,4 %, tj. o 64,3 tis. osob. Podíl mladistvých (tj. nemocensky pojištěných osob do 18 let) na celkovém počtu nemocensky pojištěných meziročně vzrostl ze 7,3 tis. osob v roce 2015 na 8,8 tis. v roce 2016 a jejich podíl na celkovém počtu nemocensky pojištěných se meziročně zvýšil z 0,16 % na 0,19 % (tj. o 0,03 p. b.). Ve Zlínském kraji bylo v roce 2016 v průměru 218 311 osob nemocensky pojištěných, z toho bylo 47,0 % žen. Mladistvých bylo 259, tj. 0,1 %. Podíl mladistvých v kraji byl menší než průměr ČR. Mezi kraji se podíl nemocensky pojištěných mladých lidí pohyboval od 0,1 do 0,3 %.

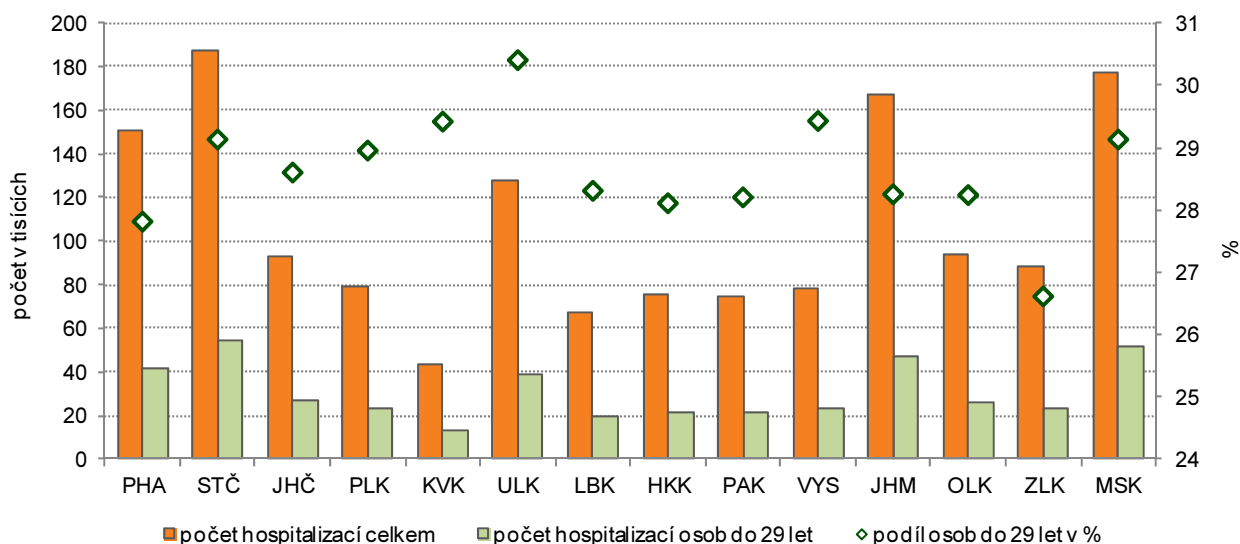
Absolutní počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti v České republice se meziročně zvýšil z 1 563,5 tis. případů v roce 2015 na 1 633,3 tis. případů v roce 2016 (tj. o 4,5 %). Z celkového počtu tvořily případy dočasné pracovní neschopnosti mužů 48 %, na ženy tedy připadlo 52 % nově hlášených případů, přestože podíl žen na celkovém počtu pojištěných osob činil 49 %. Ve Zlínském kraji v roce 2016 bylo nově hlášeno 78 468 případů dočasné pracovní neschopnosti, z toho 48,6 % bylo u žen. Více jak čtyři pětiny byly hlášeny pro nemoc.

Hospitalizovaní v nemocnicích podle věku

Statistika hospitalizací vychází z jednotlivých hlášení o ukončených případech hospitalizace v příslušném roce. Podle přílohy tabulky „Hospitalizovaní pacienti v lůžkových zařízeních s bydlištěm ve Zlínském kraji podle věku a příčiny v roce 2015“ bylo v nemocnicích ČR hospitalizováno celkem 88 287 pacientů s bydlištěm na území Zlínského kraje, z toho 26,6 % ve věku 0 – 29 let.

Graf 4.1 Hospitalizovaní pacienti v lůžkových zařízeních s bydlištěm v kraji v roce 2015

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Podle rozdělení věkových skupin největší podíl hospitalizovaných mladých lidí do 29 let s bydlištěm ve Zlínském kraji zaujímaly děti do 1 roku, z nich 83,8 % byly živě narozené děti podle místa narození. Dalším nejčastějším důvodem k hospitalizaci dětí do jednoho roku s podílem 7,8 % byly stavy vzniklé v perinatálním období (zbytek z P00-P96) a s podílem 5,0 % poruchy v souvislosti se zkráceným trváním těhotenství a nízkou porodní hmotností (P07). U dětí ve věkových skupinách 1 – 4 a 5 – 9 let byly z hlediska struktury příčin nemocnosti nejčastějším důvodem hospitalizace nemoci dýchací soustavy (J00-J99) s podílem 37,5 % respektive 29,1 %, dále pak chronické nemoci mandlí a adenoidní tkáně (J35), podíl 19,1 % resp. 17,6 %. Třetím nejčastějším důvodem k hospitalizaci u obou těchto věkových skupin bylo poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin (S00-T98). Tento důvod k hospitalizaci se přesunul

na první místo u věkových skupin 10 – 14 a 15 –19letých. U mladých lidí ve věku 20 – 24 a 25 – 29 let bylo nejčastějším důvodem hospitalizace těhotenství, porod a šestinedělí (podíl 23,4 % a 41,4 %).

V celé České republice bylo v roce 2015 hospitalizováno přes 1,5 mil. osob, z toho 28,7 % ve věku do 29 let, což bylo o 2,1 p.b. více než v našem kraji. Porovnáním údajů za hospitalizované osoby s bydlištěm ve Zlínském kraji s průměrem ČR podle příčin hospitalizace u osob do 29 let byl podíl v kraji vyšší u těchto příčin - některé infekční a parazitární nemoci (A00-B99), akutní infekce horních dýchacích cest a chřipka (J00-J11), nemoci appendixu (K35-K38), nemoci močové a pohlavní soustavy (N00-N99), vrozené vady, deformace a chromosomální abnormality (Q00-Q99) a u ostatních poranění hlavy (S00-S05, S07-S09).

Praktičtí lékaři pro děti a dorost

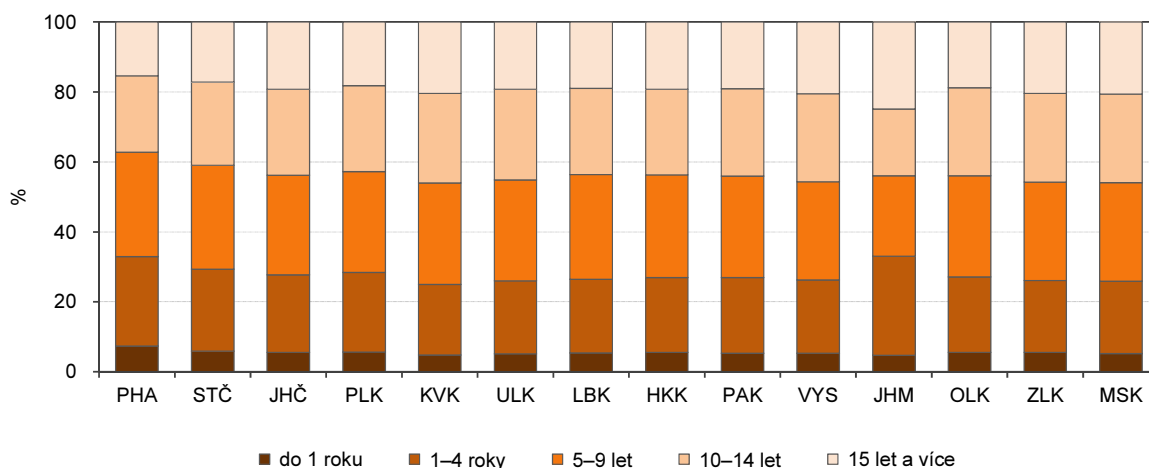
Data pro tuto část kapitoly o zdravotní péči jsou čerpána z publikace ÚZIS „Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech zdravotní péče 2013“.

V ambulantních zařízeních pro děti a dorost pracovalo v České republice 2 025,3 lékařů a 1 984,2 samostatných zdravotnických pracovníků nelékařů, pracujících bez odborného dohledu. V průměru v roce 2013 připadalo 10,4 praktických lékařů pro děti a dorost na 10 tisíc dětí a dorostu ve věku 0 – 18 let. Republikový průměr počtu ošetření na 1 lékaře byl 5 576,8 a průměr počtu registrovaných pacientů byl 955,2 na 1 lékaře. Ve Zlínském kraji pracovalo 226,1 lékařů pro děti a dorost v přepočtu na 10 tisíc registrovaných pacientů ve věku 0 až 18 let připadlo v kraji 10,5 lékařů. Tento počet byl stejný jako republikový průměr. V mezikrajovém srovnání měl nejnižší hodnotu Pardubický kraj (9,7). Nejvyšší počet byl v Olomouckém kraji (11,4), v Hl. m. Praze (11,3) a v Jihomoravském kraji (11,1). S počtem praktických lékařů na 10 tisíc dětí souvisí počet registrovaných pacientů a počet ošetření za rok na 1 úvazek lékaře. Počet registrovaných pacientů ve věku 0 – 18 let na jednoho lékaře byl ve Zlínském kraji 955,5. Mezi kraji byl nejvyšší v Pardubickém (1 036,4), Středočeském (1 023,2) a Ústeckém kraji (1 019,6). Naproti tomu nejnižší v Olomouckém kraji (875,9), v Hl. m. Praze (882,0) a v Jihomoravském kraji (900,0). Republikový průměr počtu registrovaných pacientů ve věku 0 – 18 let na 1 lékaře byl v kraji překročen o 73,1 pacienta. Na 1 obyvatele ve věku 0 – 18 let připadalo v kraji 5,5 ošetření, republikový průměr byl 5,8 ošetření. Nejvíce mladistvých pacientů bylo ošetřeno v Jihočeském, Jihomoravském kraji a ve Středočeském kraji. V kraji na 1 lékaře připadlo 5 317,3 ošetření, což bylo o 259,5 ošetření méně, než dělal průměr v České republice.

Podle zveřejněných údajů Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2015 bylo v kraji registrováno 97 674 pacientů pro obor praktický lékař pro děti a dorost, z nich 28,1 % ve věku 5 – 9 let, dále pak 25,4 % ve věku 10 – 14 let. Jednu pětinu tvořili pacienti mezi 1 a 4 rokem a zároveň 15 letí a starší. Děti do 1 roku zaujímaly nejnižší podíl (5,5 %).

Graf 4.2 Registrovaní pacienti oboru praktický lékař pro děti a dorost podle věkových skupin a krajů v roce 2015

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

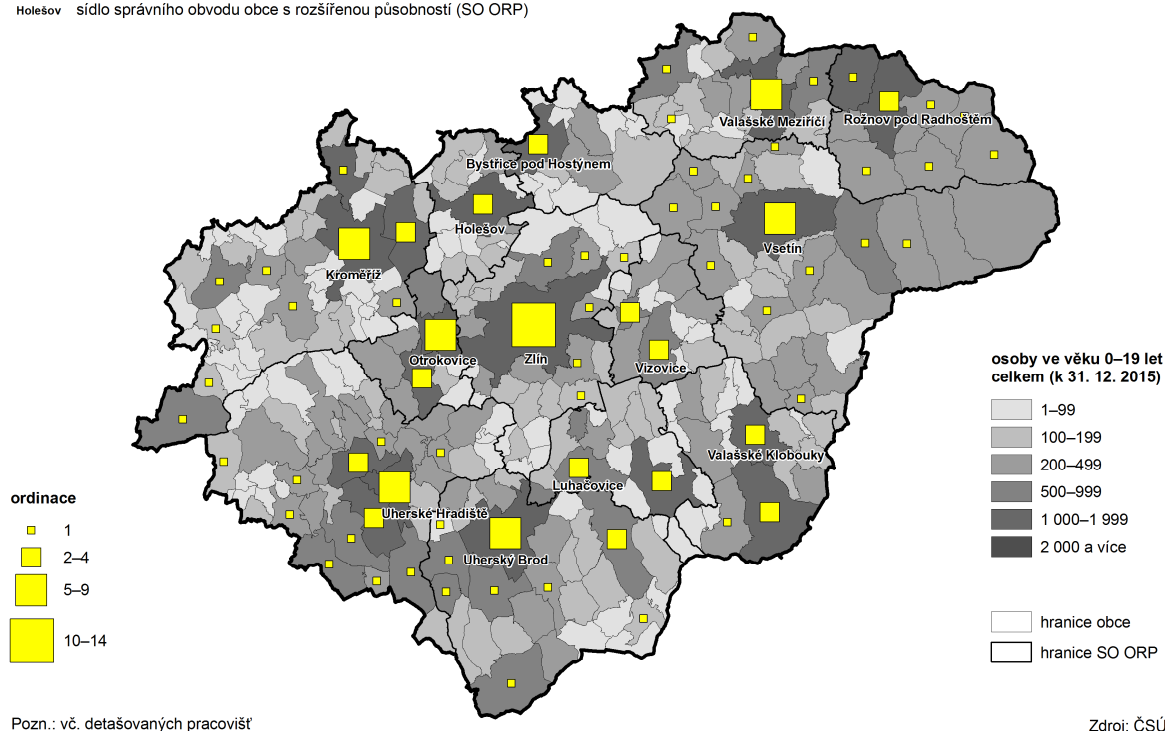

V roce 2015 připadalo v kraji na 1 samostatnou ordinaci praktického lékaře pro děti a dorost 804 pacientů ve věku 0 – 19 let. V porovnání s ostatními kraji to znamenalo sedmou nejvyšší příčku. Nejvíce pacientů na 1 ordinaci pro děti a dorost bylo v Hl. m. Praze (930), méně než 700 pacientů připadalo na ordinace v Kraji Vysočina a v Olomouckém a Jihočeském kraji.

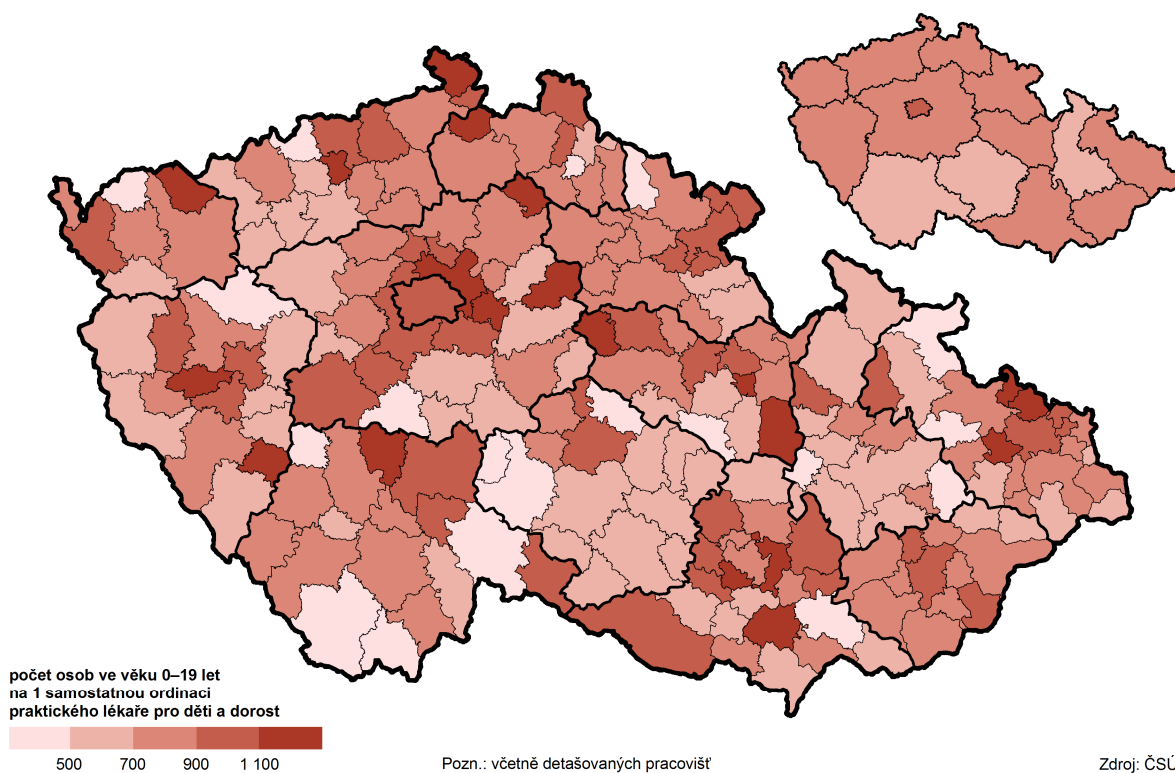

Samostatné ordinace praktických lékařů pro děti a dorost podle obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2015

Holešov sídlo správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP)

Samostatné ordinace praktických lékařů pro děti a dorost podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2015

Při ročních prohlídkách dětí u dětské lékařky bývá zjišťována délka kojení dítěte. Z celkového počtu vyšetřených dětí v kraji v roce 2015 byly nejvíce kojeny děti 6 až 11 měsíců (podíl 25,1 %). Druhý nejvyšší podíl byl zjištěn u dětí ve stáří 3 – 5 měsíců (22,7 %), další pak u dětí kojovaných 12 měsíců a déle (21,2 %). Děti, které nebyly kojeny vůbec, tvořily 3,0 %. V okresech Zlínského kraje bylo nejvíce nekojených dětí

zjištěno v okrese Kroměříž (4,1 %), naopak nejméně v okrese Vsetín (1,8 %). Opakem toho jsou děti, které byly kojeny 12 měsíců a déle. Ve třech okresech našeho kraje (Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín) tvořily celou pětinu. Děti kojených do šesti týdnů bylo nejvíce v okrese Kroměříž (15,1 %), nejméně v okrese Uherské Hradiště.

Tab. 4.1 Děti při roční prohlídce podle délky kojení v roce 2015

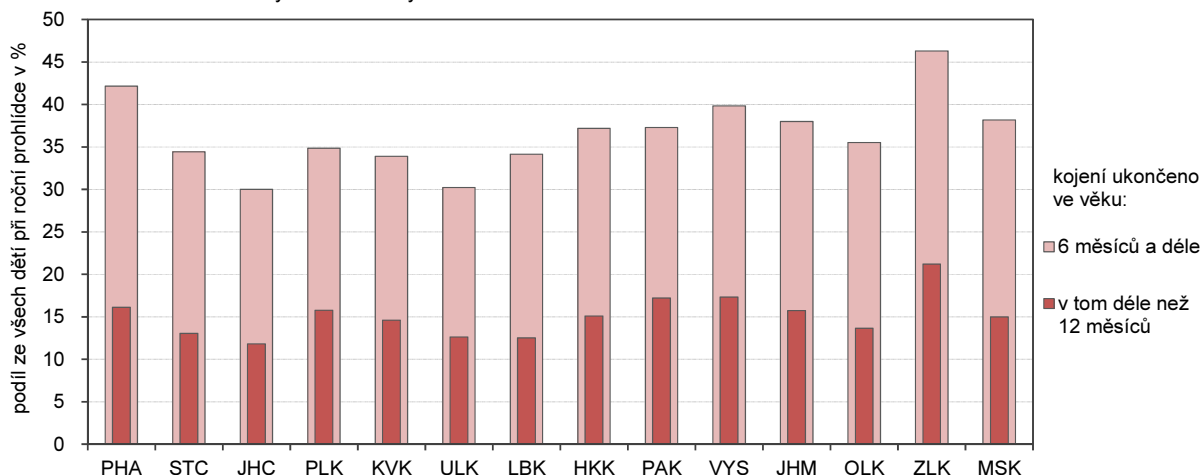
Zdroj: ÚZIS

	Kojení ukončeno ve věku					Nekojené děti
	do 6 týdnů	6 týdnů až 2 měsíce	3 až 5 měsíců	6 až 11 měsíců	12 měsíců a déle	
Zlínský kraj	12,0	16,0	22,7	25,1	21,2	3,0
v tom okresy:						
Kroměříž	15,1	12,9	19,8	24,7	23,4	4,1
Uherské Hradiště	9,5	13,8	26,8	26,6	20,0	3,2
Vsetín	11,3	18,8	22,6	21,8	23,7	1,8
Zlín	12,6	16,6	21,6	27,0	18,9	3,3

Z porovnání mezi kraji vyplývá, že nejvíce dětí kojených déle než 6 měsíců bylo evidováno ve Zlínském kraji (46,3 %) a v Hl. m. Praze (42,2 %). Naproti tomu nejnižší podíl byl zjištěn v kraji Jihočeském (30,0 %) a Ústeckém (30,2 %). Nejvyšší podíl dětí, u nichž bylo kojení ukončeno již v průběhu šestinedělí, byl v Ústeckém kraji (22,9 %), naopak nejnižší ve Zlínském kraji (12,0 %). Podíl nekojených dětí se v roce 2015 pohyboval od 3,0 % ve Zlínském kraji po 7,0 % v Královéhradeckém kraji.

Graf 4.3 Děti při roční prohlídce podle délky kojení v krajích ČR v roce 2015

Pramen: Národní zdravotnický informační systém

Zdravotní stav

Důležitým zdrojem pro hodnocení zdravotního stavu novorozenců, hodnocení a zlepšování péče o ně je zjišťování údajů pro Národní registr novorozenců, jehož součástí jsou veškeré základní údaje o novorozenci, údaje o porodu a případně další události po porodu. Součástí je i sledování vrozených vad u živě narozených dětí. Tyto údaje jsou evidovány v Národním registru vrozených vad při ÚZIS ČR.

Vrozené vady jsou sledovány podle roku narození dítěte. Podle těchto dat byl ve Zlínském kraji nejvyšší počet narozených s vrozenou vadou na 1 000 živě narozených v roce 2013, nejnižší v roce 2008. Z pohledu jednotlivých okresů kraje byl nejvyšší počet vrozených vad u živě narozených dětí v přepočtu na tisíc živě narozených v okrese Vsetín a to od roku 2001 celkem 7x. V okrese Kroměříž v letech 2001 – 2003, dále pak v letech 2011 – 2012.

Tab. 4.2 Živě narození s vrozenou vadou podle okresů

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	na 1 000 živě narozených													
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zlínský kraj	35,8	34,3	38,5	37,2	36,9	38,0	34,0	24,3	41,0	45,2	43,4	43,1	45,7	41,6
v tom okresy:														
Kroměříž	54,2	38,2	49,0	37,3	34,9	33,3	26,7	19,6	39,1	38,2	52,8	50,4	46,8	39,2
Uherské Hradiště	31,6	35,1	24,5	30,7	32,5	35,9	29,5	26,6	42,2	39,6	37,4	25,8	36,4	33,9
Vsetín	30,4	33,4	45,7	25,2	41,3	37,2	41,8	27,4	54,3	58,1	40,9	44,4	56,7	56,5
Zlín	32,5	32,3	37,9	51,1	37,6	42,0	35,3	22,8	30,5	42,6	44,9	50,3	42,8	35,5

Screening v prvním trimestru se provádí od začátku 11. týdne těhotenství. Screeningové vyšetření v 1. trimestru se sestává ze dvou biochemických testů a vyšetření různého počtu ultrazvukových parametrů. Základním cílem těchto vyšetření je průběžné sledování zdravotního stavu těhotné ženy a také predikce možných zdravotních komplikací, a to jak u ženy, tak u plodu. K těmto prediktivním vyšetřením se řadí také screening některých vrozených vývojových vad. V celosvětovém měřítku se narodí zhruba 6 % dětí, které jsou postiženy nějakou formou vrozené vývojové vady. Téměř polovina těchto narozených dětí se dožívá méně než pěti let života a velká většina přeživších má takovou formu postižení, která velmi výrazně ovlivňuje kvalitu jejich života. Zhruba pouze jedna čtvrtina dětí s vrozenou vývojovou vadou není v průběhu dalšího života nijak výrazně zdravotně a sociálně omezoována.

V roce 2015 podstoupilo ultrazvukové vyšetření v prvním trimestru celkem 5 305 rodiček, v přepočtu na 1 000 rodiček to bylo 93,3 %, což bylo o 12,7 p.b. více než v celé ČR a zároveň nejvíce mezi kraji. Nejvyšší podíl rodiček, které podstoupily screening v 1. trimestru, bylo zaznamenáno v okrese Zlín (96,2 %), nejméně v okrese Uherské Hradiště (90,1 %).

Tab. 4.3 Screening rodiček v prvním trimestru podle věku a okresů v roce 2015

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	Rodičky, které v prvním trimestru podstoupily ultrazvukové vyšetření							
	celkem	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Zlínský kraj	93,3	79,3	91,4	94,0	94,2	93,3	91,3	90,0
v tom okresy:								
Kroměříž	91,1	80,0	90,9	90,3	94,0	79,2	79,2	100,0
Uherské Hradiště	90,1	63,6	91,1	91,7	91,0	87,1	87,1	100,0
Vsetín	94,5	90,0	91,3	94,3	95,6	91,7	91,7	100,0
Zlín	96,2	85,0	92,2	97,4	97,1	97,1	98,2	80,0

Nejvyšší podíl rodiček, které absolvovaly ultrazvukové vyšetření, v přepočtu na tisíc rodiček daného okresu byl evidován ve většině věkových skupin v okrese Zlín. Rodičky ve věku 45 – 49 let ve všech okresech kraje kromě Zlínského, měly 100 % účast u tohoto vyšetření. Nejnižší účast na tomto vyšetření byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště ve věku 15 – 19 let. Ve skupině 40 – 44 letých byl zjištěn nejvyšší podíl rodiček vyšetřených ultrazvukem v okrese Zlín, nejméně v okrese Kroměříž.

Negativní vliv na vývoj dítěte v prenatálním období má i kouření. Novorozenci mohou mít nižší porodní hmotnost, u silných kuřaček je zvýšená pravděpodobnost, že se u dětí rozvine astma. Uváděny jsou i další možné negativní důsledky vlivem kouření jako např. vyšší pravděpodobnost výskytu srdeční vady po narození, celoživotní vliv na mozek dítěte (poruchy učení, chování apod.). Nejškodlivější pro dítě je kouření v druhém a třetím trimestru.

Tab. 4.4 Rodičky kouřící v těhotenství podle věku a okresů v roce 2015

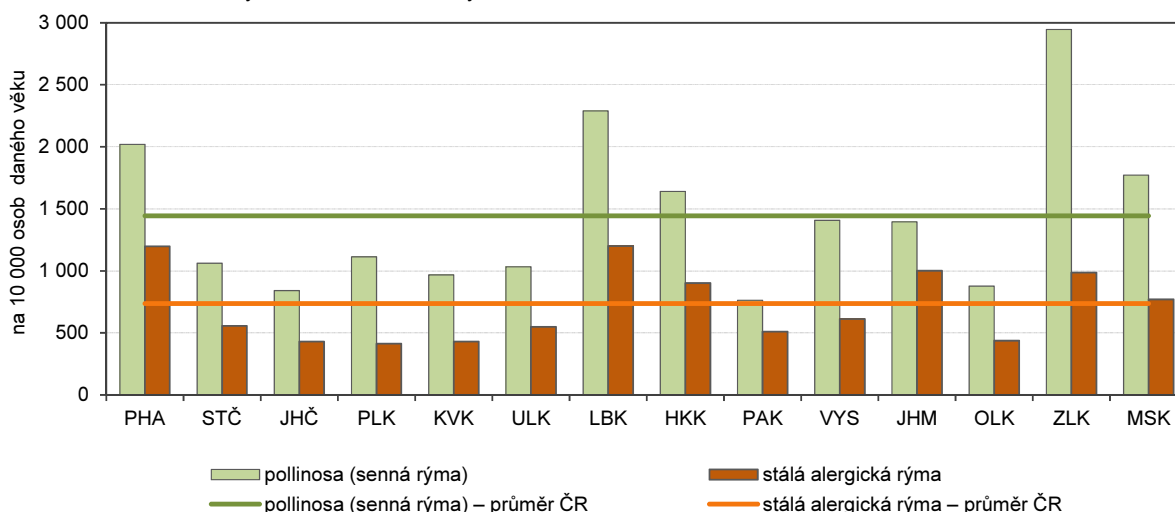
Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	Celkem	Věk						
		15 - 19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45 a více
Zlínský kraj	16,0	134,2	53,7	12,2	9,3	8,3	6,3	0,0
v tom okresy:								
Kroměříž	25,8	150,0	100,0	18,8	13,6	6,1	0,0	0,0
Uherské Hradiště	12,6	90,9	32,5	12,3	2,1	14,4	32,3	0,0
Vsetín	26,4	300,0	74,5	21,1	18,8	4,0	0,0	0,0
Zlínský kraj	5,3	0,0	13,0	1,7	5,6	8,9	0,0	0,0

Z tabulky je patrné, že nejvyšší podíl kouřících rodiček se v roce 2015 v kraji vyskytoval ve věkové skupině 15 - 19 let a s přibývajícím věkem podíl kouřících rodiček v přepočtu na 1 000 rodiček postupně klesal. Největší podíl kouřících rodiček do 19 let byl v okrese Vsetín, zatímco nejmenší v okrese Zlín.

Graf 4.4 Léčení pacienti oboru alergologie ve věku 15–19 let na vybranou diagnózu v krajích v roce 2013

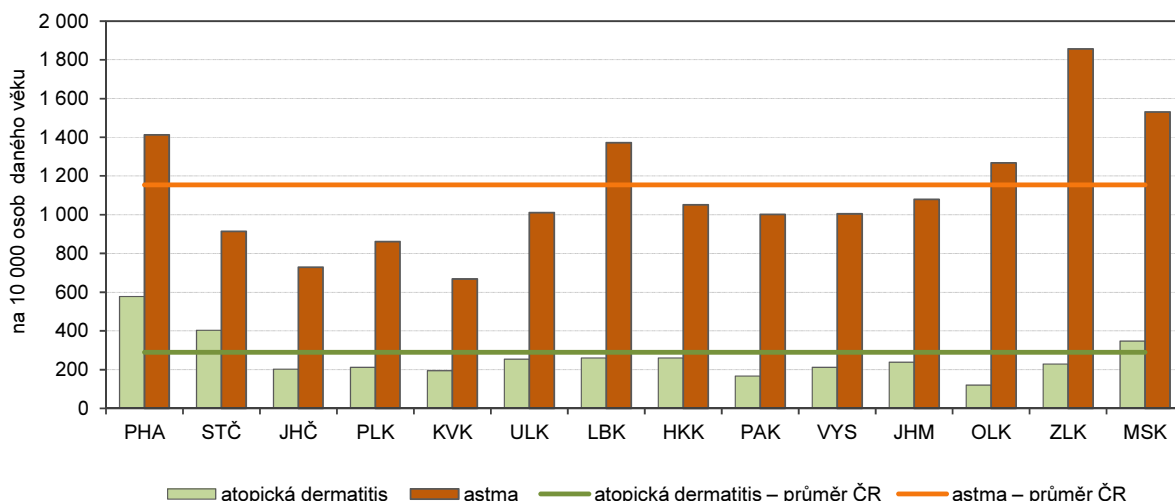
Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Podíl dětí s různými alergiemi neustále roste. V roce 2013 alergici tvořili přes 16 % všech registrovaných dětí a dorostu. V České republice bylo léčeno na pollinosu, neboli sennou rýmu, v průměru 1 444,2 pacientů na 10 tisíc 15 – 19letých juniorů. Nejvíce (2krát více, než průměr ČR) byl zaznamenán ve Zlínském kraji, vyšší než průměr ČR byl rovněž v Libereckém kraji, v Hl. m. Praze, v Moravskoslezském a Královéhradeckém kraji. Nejvyšší počet léčených alergiků se stálou alergickou rýmou na 10 tisíc osob ve věku 15 – 19 let byl evidován v Libereckém kraji, v Hl. m. Praze, v Jihomoravském, Zlínském, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji. Ve vyjmenovaných krajích byl zároveň překročen republikový průměr (736,4). Nejnižší počet pacientů ve věku 15 – 19 let na 10 tisíc osob stejného věku byl na sennou rýmu léčen v Pardubickém kraji a na stálou alergickou rýmu v Plzeňském kraji.

Graf 4.5 Léčení pacienti oboru alergologie ve věku 15–19 let na vybranou diagnózu podle krajů v roce 2013

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Pacienti ve věku 15 – 19 let v přepočtu na 10 tisíc obyvatel stejného věku, kteří se v České republice léčili na atopický dermatitis neboli atopický ekzém, představovali v roce 2013 celkem 289,1 osob. Republikový průměr byl překračován v Hl. m. Praze, ve Středočeském a Moravskoslezském kraji. Nejnižší počet těchto lidí evidovali v Olomouckém kraji. Ve Zlínském kraji bylo na 10 tisíc 15 – 19letých osob léčeno 229,0 pacientů. Další rozšířenou alergií je astma. V České republice se na toto onemocnění léčí v přepočtu na 10 tisíc obyvatel ve věku 15 – 19 let celkem 1 154,4 pacientů stejného věku. Nejvyšší počet těchto pacientů je zaznamenán ve Zlínském kraji (1 855,6). Průměr ČR je překračován dále pak v Moravskoslezském kraji, Hl. m. Praze, Libereckém a Olomouckém kraji. Nejnižší počet léčených pacientů je evidován v Karlovarském kraji.

Zdravotnická záchranná služba

Zákon č. 374/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů upravuje podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby. Zdravotnická záchranná služba (ZZS) zabezpečuje a poskytuje odbornou neodkladnou péči pacientům posádkami rychlé lékařské pomoci, rychlé zdravotnické pomoci (RZP), rendez-vous a letecké záchranné služby. Systém rendez-vous znamená, že lékař přijíždí na místo události v osobním voze se zdravotnickým vybavením a se skupinou RZP se setkává až u pacienta. Lékař na místě provede nutné ošetření a stabilizovaný pacient je většinou převezen do zdravotnického zařízení skupinou RZP. Lékař pak může vyjíždět k dalšímu případu. Lékař doprovází pacienta tehdy, když to vyžaduje jeho zdravotní stav.

Zdrojem těchto dat je Asociace Zdravotních záchranných služeb. V roce 2016 fungovalo ve Zlínském kraji 16 výjezdových základen rychlé záchranné služby s celkovým počtem 34 výjezdových skupin, které jsou složené ze skupin rychlé lékařské pomoci (RLP), zahrnující lékaře, zdravotní sestru nebo diplomovaného záchranáře, řidiče a sanitku, dále skupin rychlé záchranné pomoci (RZP), která zahrnuje zdravotní sestru nebo diplomovaného záchranáře, řidiče a sanitku. Leteckou záchrannou službu v kraji nemáme. Kromě našeho kraje ji také nemají ve Středočeském, Karlovarském a Pardubickém kraji.

Zdravotnická záchranná služba měla v roce 2016 v kraji 368 zaměstnanců (průměrný přepočtený roční evidenční počet zaměstnanců). Absolvovala celkem 60 619 výjezdů, z toho 10 606 k úrazům, 1 355 k dopravním nehodám, 1 431 k akutnímu infarktu myokardu, 1 508 k cévním mozkovým příhodám a 362 k resuscitaci při zástavě oběhu. Z celkového počtu výjezdů připadlo 3 297 případů osobám mladších 18 let (5,4 %). V porovnání s ostatními kraji se jednalo o nejnižší hodnotu. Naopak nejvyšší byla zjištěna v Ústeckém kraji (10,4 %).